

Oppdatert 10. desember 2008.

Undervisningsplan for særemne ”Nasjonalisme”: HIS1300 – Nyere verdenshistorie

Mandager 14:15-16, seminarrom 6 P.A. Munchs hus
Seminarlærer: Morten Nordhagen Ottosen: m.n.ottosen@iakh.uio.no

Undervisningsdatoer

9. februar
16. februar
23. februar
2. mars
9. mars

Litt om emnet

I løpet av disse fem forelesningene skal vi se på nasjonalisme som fenomen, både i vår egen tid og i en historisk kontekst. Vi skal diskutere hva nasjonalisme er og kan være, hvilke typer nasjonalisme vi finner, og hvorfor og hvordan nasjonalisme har oppstått. Dette betyr også at vi skal se på nasjonen som fenomen. Har nasjoner eksistert siden tidenes morgen, eller er de relativt nye? Kan hvem som helst lage sin egen nasjon? Vil i så fall den europeiske integrasjonsprosessen kunne kulminere i form av én forent *europeisk* nasjon en gang i fremtiden?

Ved å dykke ned i to *cases* skal vi også se på ulike sider av nasjonalisme som historisk fenomen. Vi skal se hvordan befolkningen i Spania og de tyske statene reagerte på fransk herredømme under napoleonskrigene og om disse reaksjonene egentlig viser en nasjonal oppvåkning, slik det tradisjonelt har blitt fremstilt i spansk og tysk historie. Vi skal også bruke dette caset som inntak til noen perspektiver på hvilke identiteter og lojaliteter vi finner i et bredere lag av befolkningen rundt århundreskiftet 1700—1800, og slik sett flytte perspektivet litt fra de utdannede urbane elitene, som ofte preger forskningen omkring nasjonal identitet og nasjonalisme. I det andre *caset* skal vi se på nasjonalisme i Frankrike og Tyskland i perioden fra den fransk—preussiske krigen i 1870/71 til utbruddet av første verdenskrig. I Tyskland ble nasjonalisme forsøkt brukt som lim mellom en ellers dypt splittet befolkning. Kunne dermed nasjonalisme brukes til å glatte over dype sosiale, økonomiske og politiske skillelinjer i det tyske samfunnet? I Frankrike preges perioden 1870—1914 av to diametralt motsatte oppfatninger av hva den franske nasjonen var, eller retttere sagt burde være. Vi kan derfor snakke om to forskjellige nasjonalismer, hvorav den ene – som vi skal se – inneholdt en del ideer, forestillinger og tankegods mange nok kanskje heller forbinder med Tyskland i 1930—årene.

Vi skal også se på teori og metode i historiefaget generelt og i forhold til nasjonalisme i historieforskningen spesielt. Hva har historie blitt brukt til? Kan historie brukes til hva som helst? Og på hvilke måter bør vi være varsomme med å bruke historie?

Velkommen!

Mandag 9. februar (1. undervisningsgang – obligatorisk oppmøte): Hva er nasjonalisme?

Litteratur: Øyvind Østerud, *Hva er nasjonalisme?* og Miroslav Hroch, ”National Self-Determination from a Historical Perspective”.

- Introduksjon
- Hva er nasjonalisme? Et overblikk.
- Utlevering av kvalifiseringsoppgavetekst (NB! Frivillig)

Mandag 16. februar (2. undervisningsgang): Hvor moderne er nasjonen?

Litteratur: Miroslav Hroch, "National Self-Determination from a Historical Perspective"; Anthony D. Smith, *The Ethnic Origins of Nations* og *Nations and Nationalism in a Global Era*

- Hvor lenge har nasjonene eksistert? Hvor lenge vil de eksistere? Er nasjoner rene kunstprodukter?

Mandag 23. februar (3. undervisningsgang): Case I: Reaksjoner på fransk herredømme i Tyskland og Spania i napoleontiden

Litteratur: Michael Rowe, "Resistance, Collaboration or Third Way?" og Charles J. Esdaile, "Popular Mobilisation in Spain, 1808-1810". Les også Palmer, Colton & Kramer, *A History of the Modern World*, kapittel 10 (spesielt underkapittel 50) fra oversiktspensum.

- Den tyske nasjonalismens oppvåkning? Reaksjoner på fransk herredømme i de tyske statene, ca. 1792-1815.
- En forent nasjon i kamp? Den spanske oppstanden mot Napoleon 1808-14.

Mandag 2. mars (4. undervisningsgang): Case II: Fransk og tysk nasjonalisme 1871-1914

Litteratur: Arve T. Thorsen, "Nasjonaldagsfeiring som katedral og barrikade – europeisk perspektiv" og *Nasjonaldagsfeiringene i Paris og Berlin 1895-1905* og Peter Davies, *The Extreme Right in France, 1789 to the Present*; Øyvind Østerud, *Hva er nasjonalisme?* (s. 28-42)

- Frankrikes og Tysklands nasjonaldagsfeiringer før første verdenskrig som nasjonalistiske uttrykksformer og nasjonsbygging
- De franske nasjonalismene: den republikanske nasjonalismen og høyrenasjonalismen
- Innlevering av kvalifiseringsoppgaver (frivillig)

Mandag 9. mars (5. undervisningsgang): Nasjonalisme, historie, teori og metode

Litteratur: Knut Kjeldstadli, *Fortida er ikke hva den en gang var*. Repeter også Øyvind Østerud, *Hva er nasjonalisme?*; Michael Rowe, "Resistance, Collaboration or Third Way?"; Charles J. Esdaile, "Popular Mobilisation in Spain, 1808-10"; Palmer, Colton & Kramer, *A History of the Modern World*, kap. 10, underkapittel 50.

- Teoretiske og metodiske grunnlagsproblemer i historiefaget.
- Nasjonalisme som konkret eksempel: hvordan ble historien nasjonal
- Tilbakelevering av kvalifiseringsoppgaver